

եաչիկ վրդ՝ Դաշնան սկսած էր : Եւ այժմ կառավարութեան հրամանալ չինսթիւնը դադար է :

—Նոյնպէս Խոտոտիկն բնիկ Սալֆաստոցի ու րիչ գաճառական մը վերցիշեալ նպասակին համար 1000 րուբլի նուիրած է :

—Պրաբա յարուի գործի Պ. Յովակիս Ֆէնէքանց աւլա թաղի զպրոներուն հոգաբարձու եւ եկեղեցին երեցինան ընտրուելով, սուզ ժամանակի մէջ եկեղեցին բարեկարգած եւ պատշաճ կերպով զարդարած է :

—Գալպէքի հայ տիկինները եւ օրիորդները, պէտք է խոտովանիլ որ տղեղ սեռն աւելի հանրային օգտակար ծառայութիւններ կր մատուցանեն, իրենց «Բարեգործական Ընկերութիւններով» : Այդ բնիկրութիւնները «Թարբիու» եւ «Արտաքանական» անամները կր կրեն: Առաջին աւելի մեծ գործունէութիւն մը ցոյց կտառայ եւ աւելի հարուստ ու հին է, իսկ երկրորդը աւելի նոր եւ համեմատարար աւելի արդար, համեմարար գործունէութիւնը անհմանափակ է : Դայթականներու, որքերու, աղքատներու եւ սովետանէներու համար մնամանն ծառայութիւնները կը մատուցանեն եւ մանոն համար նախախնամութիւններ կը հանդիսանան: Կ'արծէ որ արտասահմանի Հայերը մեծ ուշագրութիւնը զարձինն այս երկու «Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեանց» եւ իրենց լուսամները չինային ձգել աննոց զանձանակին մէջ :

—Մատկուայէն Աստրապատականի հայ սովետոց համար Պ. Թովման Թումայինցից միջոցով 300 թուման (600 րուպլի) եւս զրկուերէ Արքա զան Առաջնորդին :

Փ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

——

ԿՈՂԾՈՒ:—Թէեւ կրեսական խնդիրը իր վերջնական լուծումը գտաւ թուրք զօրքերուն կդրին մեկնելովն ու նորկիս իշխաննին կրտտէի Ըստհանուր Կառավարիչ անուաններովը, սակայն ցես օրուան խնդիրներուն կարգը կը համարուի Թուրքիայ լուծէն նոր պատասխան այդ կղզին վերջնական կապակերպութեան հարցը : Նորոպական պետութիւններն եւ մամուլը ուշադրութեամբ կը հետեւին այն ջանքերուն զորս նորկիս իշխանը կ'ընէ զարաւոր հակառակութիւններով ու կորիւներով

տակնուվրայ դարձած կղզին բարեկարգելու եւ վարչական նոր դրութիւնը հաստատելու եւ վարելու համար ։ Իրաւ ալ ծանր գործ մըն է որ յանձնուած է նորկիս իշխանին . այսու հանգերձ երիտասարդ կառավարիչը մինչեւ հիմայ ձախող բան մը չըրաւ . ընդհակառակն իր գործունէութիւնը գնահատուեցաւ եւ աննոք որ կը կակածէին իշխանին վարչական կարողութեան վրայ սկսան սրբատապնդիլ :

Երբ նորկիս իշխանը ամրող Կրէտացի Յոյներուն խանգալաւ ցոյցովը մտաւ Կրէտէ, արդէն թրքական իշխանութիւնը յիշատակի կամ մանաւանդ մղձաւանջիք կարգ անցած էր . իր մուտքէն ետքը ծովականները իրեն յանձնեցն իրենց իշխանութիւնը, եւ յեղափոխական Մանախամումբը, որ կղզին նները առածամեյ կառավարութիւն մը կազմած էր, ըստ հրաժարականը տուու : Այդէսով նորկիս իշխանին վլճակուեցաւ այդ աւերակներու վրայ նոր շնչնք մը բարձրացնելու գործը : Արդարեւ, ինչպէս բայինք, գժուարին գործ մը, երբ մանաւանդ նկատի առնենք այն թաքուն ու անուղղակի միջոցները որով սուլթան Համբաւ ջանաց ու տակաւին կը ջանայ բարեկարգութիւնը ու . նորահաստատ պրութիւնը անկարելի գարձենել իր ձեռքը մնացած բոլոր ուժերովը :

Նորկիս իշխանին կրէտէ հասնելուն առաջն արգիւնքը եղաւ մահմէտական բազմաթիւ բակիչներուն զալթումը կղզին՝ կէպ ի թուրքիա : Մահմէտականները տեսնելով որ ալ վերջնական կարպով Սուլթանին իշխանութիւնը ջնջուած է կղզին՝ եւ թէ ազատեալ գրիստոնենները կրնան վրէմինդրական առարքներու զիմնել, խոհեմութիւն համարած են ապաստանիլ իրենց Սուլթանին հողանիինտակ : Պաշտօնական ցոյցակներին կը տեսնուի թէ մինչեւ հիմայ 12(00) մահմէտական թողած են կրէտէ ու զացած հաստատուիլ Սեւլանիկ, իգիրք, եւ Փոքր-Ասիա : Այս թիւը կը կազմէ գրեթէ կղզին մահմէտական բնակիչներուն մէկ հիմքերորդը : Այսու հանգերձ կը կարտուի թէ շնորհիւ երկիս իշխանի ջանքերուն գաղթելու այս շարժումը քիչ ատենէն պիտի զարդի, մանաւանդ որ շատ ընտանիքներ, որոնք թուրքիա գացած են, գոհ չին մասցած իրենց նոր վիճակն եւ փափաք յայտնած են նորէն կրէտէ զառնալու :

Կրէտէ համեմէլն ի վեր իշխանին կարեւ ու

բագոյն գործը եղաւ Յանձնախումբը մը կազմել պատրաստելու համար նոր սահմանադրութիւնը : Յանձնախումբը իր պաշտօնը աւարտած ու սահմանադրութիւնը ներկայացուցած է արդյունք Ազգային ժողովին՝ որ վիճականութիւններէ ու բարեփոխումներէ ենքը քուելու արկած է յայն : Այս սահմանադրութիւնը վերջնական չէ սահմանադրութիւնը վերջնական պատրաստելու համար մը կազմել պատրաստելու համար նոր սահմանադրութիւնը :

Նոր Սահմարաբարսւթիւնը որով կը յայտարարուի թէ ամէն Կրէտացի, առանց կրօնքի փառութեան, իր զինուորական ծասայութիւնը պիտի կատար, ճաճէլիք չէ եղած մանէմտականներուն: Համայշը մէջ կ'ըստի թէ թուրք կառավարութեան խորդորով, որ գաղտնի գործակալներ որկան է կզզվի, մատմատականները արգէն հակասակութիւն ցուց կուտան բոլոր նոր օրէնքներուն գէմ: Նոյն իսկ այդ գործակալները յորդորեր են Ազգային ժողովին մահմէտական երիտափիանները որպէս զի Նոր Սահմանադրութեան համար շմանակցին ժողովի գուէքարկութիւններուն: Այս յորդորները սամային առանց ազգեցւութեան մնացած են: Ժողովին մէջ մահմէտական երիտափիանները դիտողութիւն ըրած են Գ. յօդուածին համար եւ առաջարկած են որ օրէնքները թուրք լեզով հաստարակութիւն եւ քաղաքաբարսւթիւնը իմբէն միջազգային բանակներուն մեկնումը են երկու առաջարկած ալ մերժուածին:

Ահաւասիկ Կրէտական այս նոր Սահմանագրութեան կարեւոր կէտերէն մէկ քանին :

Կղզին Ըստհանուր Կասավարիչը «կրէտէլի իշխան» տիտղոսը պիտի կրէ :

Այս պարագային ուրի իշխանական գահը պարագ մնայ, իշխանութիւնը պիտի վարէ կառավարական խորհուրդը, (այսինքն՝ նախարարները կամ խորդդրականները) յանուն ժողովինեւ իր անձնական պահանջանառութեամբ և անձնական պահանջանառութեամբ է Ազգային ժողովուրդը միշնչեւ երկու ամիս պէտք է Ազգային ժողովը գործարէ որպէս պահէսպլ նոր իշխանի ընտրութեան կատարուի :

Կղերականներուն , բանակի եւ սոտիքանուն
թեան սպաններուն եւ բոլոր պաշտօնեաններուն
արգիլուած է իրերեւ քանտիսա ներկայանաց
Առաջին ժողովի ընտրութեանց :

Ամէն 6000 բնակիչ ունեցող բնտրական

չըջանակ մէկ երեսփոխան պիտի ունենայ ,
այնպէս որ Ազգային ժողովին անդամներուն
թիւը 45—50-ը չպիտի անցնի , 180 անդամի
տեղ գոր ուներ մինչեւ իհամայ : Այս երեսփո-
խաններէն զայտ՝ տառը անդամ , իշխաննին կած
ինորդրագաններուն կողմէն որոշուած , պիտի
մասնակցին Ազգային ժողովուն , բայց քուէ
տառը իրաւունք չպիտի ունենան :

Նոր Սահմանադրութեան քուէսարկման առ-
թիւ տեղի ունեցած միջազգէա մը ցոյց կու-
տայ թէ քրիստոնեայ Կրէտացիները ո՛քափ
հաշտարար ողի մը ցոյց տա կ'ուզեն մահմէ-
տականներուն : Յոյն երեսփոխման մը առա-
չքրակծ է որ Սահմանադրութեան սկզբու-
գրուի թէ՝ Կրէտէի պաշտանական կրօնի օր-
թոսովքութիւնն է : Քանի մը քրիստոնեայ ե-
րեսփոխմանները այս առաջարկութեան ինպատ-
իսասի են . քնականաբար մահմտական ե-
րեսփոխմանները բուռն կերպով ընդդիմացած են
ատոր եւ շատ մը քրիստոնեայ անպամիներ ի-
նենց ճայնակցած է : Վիճաբանութիւնը շատ
բուռն ու ազնվալց ենած է , ասկայն ի վեր-
ջոյ Յոյն երեսփոխմանին առաջարկը մերժուած
է 22 կ գէմ 133 ձայնով :

ինզիբր մըն ալ որ բաւական մտքերը յուղած
ու բաւոն վէճերու տեղի պուած է , կըբաւա-
կան նոր դրօշակին ինդիբին է . կ'արժէ որ
համապատասխան կըպայլ պատմանք այլ հետաքրքրա-
կան պէտառ :

Թայանի՞ է որ կրէտացիները , կղզիին ինք-
նավարութենչն այստարարուելուն պէս , իբրև
ազգային դրօսակ ընդունեցին յունականը ,
միայն թէ մէջտեղը խոչոր սեւ խաչով մը :
Այդ սեւ խաչը իբրև սուզի նշան համարած
էին իբրենց կիկասար փափաքին հասած չըլ-
լալով , որովհետեւ կրէտացիներ կ'ուղէին որ
կղզին ըլորորովին Յունաստանի միացուէր .
Բայց ծովալաները դիմել առուին Աղջակին
ժողովի գործադիր խորհրդին թէ կրէտէն
թրքական իշխանութենէն ազատելէն ետքը
սեւ խաչը գոյութեան իրաւունք չունէր եւ
թէ պէտք էր սեւէն տեղ զնել կարմիր կամ
ձերմակ խաչ մը : Գործադիր նորդորին նա-
խականը : Մ. Սփաթիանաքին , ծովալաներու գի-
տաղութեան վրայ , երթե օրինակ դրօշակ ններ-
կայացուց ենորկիստ իշխանին , որպէսզի ա-
նոնցմէ մին ընտրէ : Իշխանը երեքն ալ մեր-
ժեց եւ ինքը շինել տուաւ նոր դրօսակ մը :
Յունականին գոյուներով դրօսակ մըն էր ատիկա ,
միայն թէ կերի զին՝ կորին կողմը , կարմիր

Քառակուրքի մը կար—թրքական նշանը—մէջ՝
տեղը ճերմակ խաչով մը :

Ս պակալները գիտադր թիւն չըրին ասոր եւ ընդունեցին, սակայն Սուլթանն իմանալով որ կարսիր քառակուսիին մէջտեղ ծերմակ ինաչ մը կայ, ու պահանջեց որ այդ խաչը չնշառի եւ մահիկ մը դրու տեղը ։ Եւրոպական շրու պետութիւնները Սուլթանին կամքը յարգելու արածազիր երկուցան, իսկ Յունան թափառորը եւ Կրէտացիք բացաձակապէս մնօթեցին։ Եորկիր թագաւորը պարզապէս ըստ թէ՛ իր տղան չե կրնար Կրէտէ տոք գնել այլպիսի զրօնակով մը։ Քալով Կրէտացիններուն, սպառնացան զէնքերնին չյանձնել եթէ մահիկը մնայ զրօնակին վրայ։ Մավակաները իրենց կառավարութեանց հաղորդեցին գրօնակին պատճառաւ յառաջ եկած յուգումները եւ չոր Պետականիւնները միաձայն հաւանակ թեամբ ու րոշեցին թէ՛ Կրէտացիններուն եւ թէ՛ սուլթանին զիջում մը ընել մահիկը վերցնելով ու մահիկին մէջտեղի աստղը պահելով։ Եորկիր իշխանը ընդունեց այս բարեփոխումը եւ գնաց Կրէտէ։

Խենքիրը հոռ չլմցաւ սակայն : Կրէտացին
ները չտղեցին որ աստղը մեայ գրօշակին
վրայ : Եւրոպական չըրս Պետութիւններու
ներկայացուցիչները զիրենք համոզելու համար
յարտարարեցին թէ՝ այդ աստղը թրքական
մանկին աստղը չէր : այլ ընդհակառակն
թէթէ հետման աստղը որ Մոդերը առաջնորդեցեւ
թէ Կրէտի փրկութեան խորհրդանշանն է : Խոտա-
լացի սպայ մը նոյնինկ լաւագոյն բացարու-
թիւն մը տուաւ հանաբարտեցնեն համար Կր-
էտացին հարենասարքները : «Աստղը, բայս,
խտալական նշան մըն է նաեւ ու Կրէտական
դրօշակին վրայ երեւալով, » ո՞չ թէ մանիկը
կը յիշեցնէ : այլ մանաւանդ խասլիոյ եւ
Յունաստանի բարեկամութիւնը եւ եղբայ-
րակ ցութիւնը : » Ու ասանկով խնդիրը
ֆակուեցաւ :

Պրօշակի խնդրէն շատ աւելի լուրջ խընդիր մը կայ սակայն որ մտասանջութիւն կը պատճառէ շատերուն եւ մանաւանդ Կրէտաց թիւրուն։ Կրէտէի պաշտպան եւրոպական չորս մնե պիտու թիւններու ընթացքն է այն։ Մասնաւորպաէս Ասպէլյու եւ Ռուսութիւն ընթացքն է, որն առ շատ տրամադիր չեն երեւակ կղզին քառակերու, հիմա որ ա'լ ժամանակը եկած է։ Անգլիացիները միշտ գրաւած են Քանափան ու Սուսայի խորրը եւ Ռուսերը

Ուշիքնուն : Հանիքայէն Թանի ուղղուած թըղթ-
թակցութենէ մը կը քաղէնք հետեւեալը որ
մեր ըստծը կը հաստատէ . ԱՅուեւական ծառ
գում ունեցող ուռահապատակ թիթերսպորկցի
հարուստ մեղանաւոր մը փափագ յարտնած է
Կրէտէի մէջ հողեր գնելու . Մախու հողեր
անշուշտ չեն պակսի այս միջոցից , մանաւ-
անդ որ կզգէն զարդող մահմետակաները
պարասատ են իրենց ապարակները վաճառելու .
հետեւարք ամէն ապար կը սպաէք որ ուռու
սեղանաւոր պիտի ուզեր օգուստ թաղել մահ-
մետականներու տրամադրութենէն՝ գնելով այն
հողերը որոնք քիչ շատ բան մը կը բերեն եւ
որոնք ապագային շատ արցիւնաբար կրնան
ըլլալ . Արդ , իրենց զարմանքը մնձ եղաւ
երրոր տեսան որ ուռու դրամատէրը իր ստակ-
ները վասնեց գնելու համար խոզան ու
ժայռու հողեր որոնցից անկարելի է ո եւ է
օգուստ քաղել եւ որոնք Աքրոբէրիի բարձուն-
քէն կ'իշնեն դէպ թ Սոււայի ծովախորցը .
Մինչեւ հիմա կը շարունակէ գնել այդ
կողմնը . Ինչ որ իրեն կ'առաջարկեն կը
վճարէ արժէքին չորս հինգ անգամը աւելի .
Ամէն մարդ հազար տեսակ ենթագրութիւն
կ'ընէ այս գնումներուն մասին . Այդ ժայ-
ռերի միան սպազմական տեսակէտու
իրնան օսպակար ըլլալ , որովհետեւ Սուսայի
վրայ կը գտնուեին : Ընդհանրապէս կը կար-
ծուի թէ այդ սպազմակիւն հողերը գնելու
համար Ռուս դրամատէրին աճապարանքը այն է
որ Անգլիացիներուն ձեռքը չանցնին այդ զի-
նուորական գիրքերը :

ՍԱԿՈՒՐԻՄԻՆԻ - Սուլթանը էր զօրքերը կը
շարունակէ կուսակել Մակեդոնիոյ մէջ :
Այս գայրիկանիս հարիւր հազարը կ'անց-
նի անոնց թիւը : Բայց Մակեդոնացիք գտուշ
կը մնան : Եեզափոխականներու համաժողովը
որ պիտի գումարուէր Ժընէվ, տեղի չունե-
ցաւ : Պուլկար, Սերպ ու Թոյն կառա-
վարութեանց միջեւ անհամաձայնութիւն կայ
Մակեդոնական խնդրուն համար, եւ ատկից
պիտի օգտագու Սուլթանը : Խսկ այդ կառավա-
րութիւններէն մէկը տրամադիր կ'երեւայինք
իր գլուխն մէջ ան նետուելու : Եեզափոխա-
կան մանափումբին զրկած վերջին յիշատա-
կագիրը չընդունուեցա Ռուսիոյ եւ Աւստրիոյ
կողմէն : Պուլկարիս պաշտօնապէս յայտարա-
րեց թէ զպիտիք քաջալերէ յեղափոխական
շարժումը . Ռուսիա նմանապէս յայտարարեց
Ք. Դրան թէ Պուլկարիս որոշած է պահե

ամէն շարժում : Եթեափիսխականները կը սպասեն , Բայց թուրք զինուորներն են որ սպասել չեն դիտել : Ապրիլ 2ի հեռագիրը մը կը ծանուցանէր թէ Քըզլա-Աղամի մօս , Թքրօպուլկար սահմանագույնութիւն , թուրք զինուորները յարձակեր են Պուլկարից վերաբերող ըլուրի մը փրոյ եւ ուղեր են գրաւել . Պուլկար զինուորները , չորս ժամ կառու յետով եւս մղեր են զտննաք , և թէ այպիսի գէպեկեր շարունակուին , թուրքերը իրենց ձեռքով բացած պիսի ըլլան Մակեդոնիական իննիքը , հակառակ սերերթեանց յայտնի անտրամադրութեանը : Եթ արգին այս գէպսից Պուլկարիոյ կառավարութեան մեծ նեղութիւն պատճառած է : Պոլսոյ զիւանափիսական գործակալ Պ . Մարքոփ եւս կանչուեցաւ , եւ կը կարծուի այս գէպեկին հետեւանքովն ըլլայ : Միւս կորմէ , յունական կառավարութիւնը նօթ մը կը դրէ Բ . Իրան , բլուգելով թուրքիոյ գրամական գիրք այս խստամահութեան գործը ըրաւ թքրօյունականից փերջին համաձայնութեամբ . Յոյները կը նշարեն որ թուրքիոյ հետ համաձայնութիւն անհնար է . Թուրքերը իրենց խստամահութեն եւ ոչ մէկը կը յարգեն :

Թիմիքիմի, ԵՒ Անդրկիլի: Անգլիա Թուրքիոյ մերձեցման ջանքեր կ ընէ: Իր նոր զեսպանը Պ. Օքսնուն, Սուլթանը շղողքորթելու տառէ է: Եւ կ ըստի թէ թիւ ատենէն Կալլէսի իշխանը, Կրտսէ այցելէին յերակ, Պոլիս պատի երթայ: —Անգլօ-ամերիկան միստիոնարներու Հայաստանի մէջ բացած որբանոցներուն Սուլթանին Կողմէն գողովելուն վրայ Անգլիական խորհրդարանին մէջ: Հարազդն գումար եղաւ, բայց Պ. Պրօստիք շատ թոյլ կերպով յայտարարեց թէ կառավարութիւնը պատի պահանջէ Սուլթանէն վերեանալ որբանոցները: Եւ զես ոչինչ ըստ կը թուրք անգլիական կառավարութիւնը այդ մասին: —Պաշտօնական Անգլիային այս թուլութեանը մէջ, նորէն Անգլիոյ մարդասէրներն են, իրենց գուուխը ունենալով Ուչիսթմինթրիք գուռքը, որ կը բողոքին որբանոցներու գոցուելու գէմի ին նորպայիք գթութեանը կոչչունելու կը լին: Հայաստանի սովետներուն օգնութեան հասնելու:

Թիվը էլ թիվը մը —: Թուսիա Նորէն
յիշեցուց , սօթով մը ։ Դրան կովկաս
սպաստանած 40000 Համբու խնդիրը , եւ
պահանջեց որ անոնց վերապարծ փոթացուի
թուրքիա գվկամութիւն կր զուգնէ , առաջ

կելով թէ անոնց մէջ յետափոխականներ կը գտնուին եւ նոր խսովութիւններ կրնան ծառ զիլ . Բ . Դուռը ուզած է ցուցակ մը արդ փալատականներուն . վերջին պահուն կ'իմա նանք թէ Սուլթան հաւանք է որ գտանան այդ փախատականներ . -Ապրիլ Հըն հետագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սուրբալինի գաւառ սպակն մէջ , Կովկասի ստմանազիլիուն վրայ , քիւրտ աւազակներ ուսւական հողը մտած , Կողոպտած ու հրդէնած են . ուսւական կառավարութիւնը նօթ մը ներկայացուցած է Բ . Դրան որ եթէ այդ անկարգութիւնները չդադրին , ուսւական զօրքերը պիսի մտնեն թուրք հողի վրայ եւ իրենք պիսի կասարեն ստիեկանի պաշտօն . -Պանագ-Օթօմանի Բարեկին եւ կոնստանի մասնախումբերը արտօնութ են Պոլսոյ անօրէնութիւնն որ գանձուն փոխառ 120000 սովի Ծուսիոյ պատերազմական առաջանքը վճարելու համար :

Ա.ՍԵՐԻԱԿՈՒ Եւ ԹՐՈՒԹԻՒԱՅԻ : «Ղիշենայիք եւ
Պէրլինի մէջ , կը գոյ թան , ուշաբրու-
թեամբ եւ մտասանջութեամբ կը հնեսեւին
այս ջաներեռն զոր Ամերիկա ի գործ կը գնի ա-
տանէ մը ի վեր՝ Թուրքիայէջ իր վաճառականու-
թիան եւ ճանապարհութեամբն տարածում տալու-
համար : Ուշախնկթընիք կառավարութեանը
միջնոներ ձեռք կ առնէ որպէս զի թուր-
քիոյ եւ հարաւային Ռուսիոյ Վլամաւոր քա-
ղաքներուն մէջ ամերիկեան ցուցադրու-
թիւններ բացուին Միացեալ Նահանգաց հիւ-
պատասներու հսկողութեանը եւ պաշտպանու-
թեանը տակ : —Արև ճանապարհանական միջո-
ցին քառ : Ամերիկացիք զիմեան ուրիշ մի-
ջոցի մը որ միեւնոյն ատեն քաղաքական
տարածման միջոց մնն է . Կ՝ ակնքարուիք այն
բազմաթիւ որբանոցներուն եւ արհեստագիտա-
կան վարժարաններուն զոր Ամերիկա բացած է
Փոքր Ասիոյ ներսէք : Այդ դպրոցները կը
պատրաստեն Ամերիկայի ապագայ վաճառա-
կանին : Եւ քաղաքական — գործա-
կանին : ինչպէս դիմուել կուսան Վեհնանայի
թերթեռ :

﴿كُلُّ نَعْمَانٍ يَرْهَبُهُنَّا إِنْ هُنْ يَذَّكَّرُونَ﴾—**فَكَرِّ**
شَاعِيْسُ اپرتوں کے ویاں پر ڈہنیاں نہ اٹھوپا کرے اپھیں کہ
اکھیں پئنکھیاں جاں گا ایک جی ملے گا، تو اپھیں اکھیں
ماجھیں ۱۸ بیس: ۳۶ نہ اپھیں اٹھوپا کرے جس کے
جنوں یہی اپھیں کھنکھاں پر کلکھاں ملھاں جاں ایسیں اپکھے
پر اپنونکے ڈہنیاں رہاں کاں تیں: اپکھیں اپکھے
پر کلکھر پاکھکھر پر کھنکھاں نہ اپھیں اپھیں اپکھے
پر کلکھر پاکھکھر پر کھنکھاں نہ اپھیں اپھیں اپکھے

Նիս առաջուց կը ասրագուուին որ սպառաւ զինմանց նուազումը (դիմաւոր նպատակը Զարբին առաջարկին) կարենայ ընդունուիլ արգի պայմաններուն մէջ ։ բայց միջազգային խընդիքները՝ փոխանակ պատերազմի իրաւարարութեամբ լուծելու զաղախարը ։ որ զեսպանախորհուուրդին օրակարգին վերջին հարցն է ։ կը կարծուի թէ կարկւոր քայլ մը պիտի առն զէպ ի իրականացում։ Ամերիկա արդէն պատրաստած է ծրագիր մը միջազգային իրաւարարութեան ։ ուրիշ ազգեր ալ պատրաստելու վրայ են։

ԳիլլՍՈՒՆԻ. Եի Թիլի՛Բիլի՛—։ Երկայն ասեն ձգձեկէ յետոյ վերջապէս Սուլթանը յանձնեց Հայուար-Փաշայի նաևահանգիստը գերման ընկերութեան։

ԱՆԳԼԻԱ. Եի ՖՐԱՆՍԱ—։ Դեսպանախորհուուրդին առաջ խոկ ։ կը հաստատուի իրողութիւններով ։ որ ներուպա կը նախնարք բանակցութիւններով խնդիրը լուծել քան պատերազմով ։ Անգլիա եւ Ֆրանսա ։ իրենց բանակցութիւնները լուրջ արգիւնքի մը հասցոցին ։ մարտ Տիվի կնքուեցաւ անգլո-ֆրանսական պայմանագիր մը որով երկու երկիրներուն մէջ զուուուր ալակի խնդիրներուն ամենակարեւոր մասը լուծուած է վերջապէս ։ այդ պայմանագիրը կ'որչէ Անգլիկէի մէջ ֆրանսական ու անգլիական սասցուածքներուն սահմանագծուած ։ Պ. Տէլքասէկի փառքի տիտղոսն է յաջողցուցած ըլլալն այս գործը ։ որ բարիք մըն է քաղաքակրթութեան համար ։ Ֆրանսա ու Անգլիա պիտի շարունակեն իրենց բանակցութիւնները եւ ընդհ. համաձայնութեան համելու համանաժամութիւն կայ ։ Միջազգային ամէն կարգի ինդիքներու համար Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի համաձայնութիւնը բարերար տարրը մըն է ։ Զայունանք որ Հայկական ջարգերուն ասեն, մեր գժբազութեանը մէծ ազգիներէն մէկը Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի մէջեւ այդ միջոցին տիրող սուր անհամաձայնութիւնն էր։

ԱՆԳԼԻԱ. Եի ՈՐՈ՛ՍԻԱ—։ Բանակցելու եւ համաձայնութեան մը հանելու ձգտութերը Անգլիա կը ցուցինէ միանգամայն Ռուսիոյնը-կատամար ։ Զինասամանի խնդրոյն մէջ Անգլիա շատ առաջ տարած է իր բանակցութիւնները Ռուսիոյնեա եւ կ'ըստութէ իրենց համաձայնութիւնը զրեթէ կատարած իրողութիւն մըն է ։

ՄԱՍԼՈՅ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԿԵՐՈՅՑՔԸ

Խաղակն կոչիւ, որ ամենէն յանդուգին մաքառուներէն մէկը եղաւ Տրեյֆիսի պայքարն է իր յօդուաներով Տրեյֆիսի պարագայէն անդին անցնելով կղերակուն զինուորական զամանարդին ամբողջ Համահամապետական գաւու ի բանակին արդի անքարոյականացեալ զինուու երես հանց գաւու կանչուած էր Հանրային կրթութեան նախարարին կոյմէ, դատարանունուու վեռալիք քու ու աս ի զի ն առջն է եր բրաւուն դատարարներ անպարտ արձակեցին կոչէն, ժողովրդէն անորոշաբար ընդուուս այդ գտաւուրդներուն այս ազատամիտի գինու ամենէն պայծառա առաջոցը եղաւ թէ թշտափութեան քրանային ի թէ քրանայի հանրային կարիքը ահճուակէն փոխուած ու մաքրուած է Զոյսուի դատաւն ի գիր ։ Ապրէլ է 7 ի իրենի օր, թմէ Վանթիանան թալայի պարագան մէջ, աղասակին դրագենները ինչու, ու կազմուիրպէցին ի պատի Խոմուոյ աղասաւթեան և ի պատի Խաղակն կոչէիւ ։ Խոջոյի յօրն, որուն կը Խաղակին երեք հարբեր հոգե, կը նախամայէր Պ. Ֆ. արքանունէ ։ Խոսք առին Քէւծանոս, Անաթօլ Ջանն, Խուզեն կոչէի, թաթու Միքայո, Փիյան և ուրիշներ ։ ամէնքն ալ ըսին թէ Տաէյֆիսի ինդիրը չուկէտ ըսի է և թէ անը լուծուակն յետոյ զիսի ինչուանութիւնը անցքիքին և արտաքին ինչուերուն մէջ արգարածիւն պին յաղթանակին տուլու համար ։ այդ հնդիքներու շարքին մէջ, Քէւծանոս և Քիյետա յիշեցին, համաւոր համակրութեամբ մը, Հայկական ինդիրը ։

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷջ

Մէքոքիւ ու Ֆրանսաի վկարուարի րուով հերաւարակուեցաւ Ա. Զուպանէամի մ. կ. հիմքարը, Պէտք ՀԱՅ ԳԵՂ ՇՈՒԿԻՆ ԱՐՄԱՆԾ :

Իւմանիթէ նուվիլի յունուարի րուով հրաշաւարուեցաւ Պարուեամի ՄԵԾՆԱՊԱՏԻ ՄՈՒՐԻԱԾԱՆՆԵՆԵՐԻ հասուած մը, բարգևանակուրեալր Օր ։ Զուպէկ Եղիմաննեկուննի ։ այդ հասուածը (Բանասէկը օր,) զեանառուեցաւ դրամակամ մալոյն մէկ ։ Էլլնաման և ուրիշ թերթի յիշաւակած են զայն և Պարուեամի միջ մայիսկան բան մըն էն։